

“Hamile olan ve olmayan kadınlarda görme fonksiyonlarının değerlendirilmesinde patern görsel uyarılmış potansiyeller” Öztürk F ve ark., Erciyes Tıp Dergisi 19 (3): 157-161 hakkında.

re: Pattern visual evoked potentials for evaluating visual functions in pregnant and non-pregnant women-Öztürk F et al., Erciyes Medical Journal 19 (3): 157-161

Sayın Editör,

Erciyes Tıp Dergisi'nin 1997, vol: 19, Sayı: 3, 157-161 sayfalarında çıkan, Öztürk F ve arkadaşları tarafından yazılan “Hamile olan ve olmayan kadınlarda görme fonksiyonlarının değerlendirilmesinde patern görsel uyarılmış potansiyeller” isimli çalışma ile ilgili olarak ben de kendi görüşlerimi sunmak istiyorum.

VEPs (Visual Evoked Potentials) uygun stimulus'a karşı retina ve optik yolların elektrofizyolojik yanıtı olarak yorumlanabilir. VEP de en önemli komponent P₁₀₀ dalgasıdır. P₁₀₀ dalgasının amplitüdü pek çok parametreden etkilenebildiği için (refraksiyon kusuru, dikkat, pupil yapısı vs) klinik değerlendirmede amplitüdden ziyade latans değişikliklerinin üzerinde durmak gerekir.

Hamilelikte serum östrojen ve progesteron düzeylerinde belirgin artışlar olmakta ve bu hormonal değişikliklerin görme yollarında nöral uyarı ve ileti süreçlerini kolaylaştırdığı bilinmektedir. Yapılan çalışmalarda bunun görsel elektrofizyolojik yansımalarının P₁₀₀ latansında kısılma şeklinde yorumlanabileceği belirtilmektedir.

Öztürk F ve ark. çalışmalarında hamilelerdeki P₁₀₀ latans kısılğını tartışırken olguların test süresince fiksasyon noktasına dikkatli baktıklarını bu nedenle

latanstaki kısılmanın dikkat kusuru ile ilgili olmadığını savunmuşlardır. Oysa kendilerinin de kısaca değindikleri gibi iyi bir fiksasyon sağlanmaması P₁₀₀ latansından ziyade amplitüdünde değişikliklere yolaçmaktadır. Latans değişikliğini bu bilgi ile açıklamak yanlış yorumlanabilir.

Kliniğimizde hamilelerde yaptığımız kontrollü bir VEP çalışmasında biz de P₁₀₀ latansında kısılma elde ettik. Bu nedenle VEP'i elektrofizyolojik bir tanı yöntemi olarak bazı seks hormonlarının nöronal transmisyonundaki etkilerini belirlemek amacıyla kullanabileceğimizi söyleyebiliriz.

Prof. Dr. Meral MİRZA
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Nöroloji Anabilim Dalı

KAYNAKLAR

1. Celesia GG, Kaufman D, Cone S. Effects of age and sex on pattern electroretinograms and visual evoked potentials. *Electroenceph Clin Neurophysiol* 1987; 68: 161-171.
2. Tandon OP, Bhatia S. Visual evoked potential responses in pregnant women. *Indian J Physiol Pharmacol* 1991; 35: 263-265.
3. Chiappa KH, Jayakar P. Evoked Potentials in Clinical Medicine. In: Joynt RJ (ed), *Clinical Neurology*. JB Lippincott, Philadelphia 1992, 1: 7 pp 1-40.
4. Marsh MS, Smith S. Differences in the pattern visual evoked potential between pregnant and nonpregnant women. *Electroenceph Clin Neurophysiol* 1994; 92: 102-106.
5. Mirza M. Görsel uyarılma potansiyeli. *Erciyes Tıp Dergisi* 1995; 17: 196-200.
6. Mirza M. Effect of pregnancy on visual evoked potentials (VEPs) *Turk J Med Sci* 1996; 26: 483-485.

Yazarın cevabı - Author's reply

Sayın Editör,

Makalemize duyulan ilgiden ve bu konuda ülkemizden de çalışma bulunduğunu öğrenmekten memnun olduğumuzu ifade etmek isteriz. Oftalmoloji camiasında yerli yayınlar indeksi bulunduğu için ilgili yayınları daha kolay bulabiliyoruz. Hocamızın tecrübelerinden bu vesileyle de olsa istifade etmek bizim için bir şanstır.

Çalışmamızda, olgularımızda VEP latansının kısalmış olduğunu bulduk. Literatürde, VEP testi yapılırken dikkatin fiksasyon noktasında olmamasının, P₁₀₀ dalgasının özellikle amplitüdünde olarak latans değerlerinde de değişikliğe yol açabildiği bildirilmiştir (1). Hastalarımızın test boyunca fiksasyon noktasına dikkat etmeleri sebebiyle, latans kısalması bulgumuzun testteki dikkatle ilgili olmadığını düşündük. Latans kısalması bulgumuzu literatür bilgileriyle karşılaştırırken hareket tarzımız bu şekilde olmuştur.

Oftalmolojide VEP, temel olarak retinadan oksipital kortekse kadar görme yollarının bütünlüğünü değerlendirmek için ve görme fonksiyonunun incelenmesinde objektif bir elektrofizyolojik test olarak kullanılmaktadır (2). Hamilelerde görme

fonksiyonlarını değerlendirmek için VEP testi yapıldığında, hamileliğe bağlı olarak latansının etkilendiğinin bilinmesi, sonuçların yorumlanmasında önemli olabilir. Hormonal değişikliklerin VEP üzerine etkili olabilmesi, VEP analizlerinin, bazı cinsiyet steroidlerinin görme yollarına etkilerini araştırmada kullanılabileceğini düşündürmektedir. Bu sonuçlarımız sayın hocamızın sonuçları ile desteklenmektedir.

Saygılarımla

Y.Doç.Dr. Faruk ÖZTÜRK
Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göz Hastalıkları Anabilim Dalı

KAYNAKLAR

1. Halliday AM. The visual evoked potential in healthy subject. In: Halliday AM (ed), *Evoked Potentials in Clinical Testing*. Churchill Livingstone, Edinburg 1982, pp 71-120.
2. Skarf B. Clinical use of visual evoked potentials. In: Stamper RL (ed), *Ophthalmology Clinics of North America-Assesment of Visual Function for The Clinician*. VB Saunders Company, Philadelphia 1989, pp 499-518.